

PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 74/23

U Luxembourg 4. svibnja 2023.

Mišljenje nezavisnog odvjetnika u predmetu C-148/22 | Commune d'Ans

Nezavisni odvjetnik A. Collins: javno tijelo može, pod određenim uvjetima, zabraniti članovima svojeg osoblja nošenje vidljivih simbola političkih, vjerskih ili svjetonazorskih uvjerenja na radnom mjestu

Ako se primjenjuje općenito i bez razlike, takvo pravilo može biti opravdano voljom općine da stvori potpuno neutralno upravno okruženje

Dvema pojedinačnim odlukama jednoj zaposlenici commune d'Ans (Općina Ans, Belgija) zabranjeno je nošenje islamske marama za glavu na radnom mjestu. U istom kontekstu općina je potom izmijenila svoj pravilnik o radu, namećući otad svojim zaposlenicima obvezu poštovanja stroge neutralnosti te zabranjujući svaki oblik prozelitizma kao i isticanje bilo kakvog uočljivog simbola političkih ili vjerskih uvjerenja. Zaposlenica smatra da je na taj način općina povrijedila njezinu slobodu vjeroispovijesti.

Tribunal du travail de Liège (Radni sud u Liègeu, Belgija), kojem se ta zaposlenica obratila, smatra da to pravilo ne dovodi do izravne diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja, nego, kako se čini, do neizravne diskriminacije na temelju tih kriterija.

Taj sud pita predstavlja li, na temelju Direktive o jednakom postupanju pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja¹, činjenica da se „isključiva i potpuna” neutralnost nalaže svim članovima osoblja javne službe, čak i onima koji nemaju nikakav izravan kontakt s korisnicima javne službe, legitiman cilj i jesu li sredstva koja se upotrebljavaju za ostvarivanje tog cilja prikladna i nužna, odnosno zabrana nošenja bilo kakvog simbola uvjerenja.

U svojem mišljenju nezavisni odvjetnik Anthony Collins utvrđuje da je Pravilnik o radu Općine Ans obuhvaćen područjem primjene te direktive jer se ona primjenjuje na javni i privatni sektor te jer je zabrana poput one o kojoj je riječ obuhvaćena „zapošljavanjem i uvjetima rada” u smislu te direktive. Također opaža da pojam „vjera” iz te direktive obuhvaća kako činjenicu posjedovanja uvjerenja tako i iskazivanje vjere u javnosti, poput onoga kad žena nosi islamsku maramu za glavu.

Prema njegovu mišljenju, opći okvir utvrđen direktivom ostavlja marginu prosudbe državama članicama, koja je tim šira kad je riječ o načelima koja mogu biti obuhvaćena nacionalnim identitetom država članica. Činjenica da se predviđaju ograničenja slobode članova osoblja javnog sektora da iskazuju svoja politička, svjetonazorska ili vjerska uvjerenja prilikom izvršavanja svojih dužnosti u nekim državama članicama može biti toliko važna da je obuhvaćena nacionalnim identitetom koji je neodvojivo povezan s njihovim temeljnim političkim i ustavnim strukturama.

Nezavisni odvjetnik A. Collins smatra da pravilnik o radu javnog tijela kojim se, u svrhu stvaranja potpuno neutralnog

¹ Direktiva Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL 2000., L 303, str. 16.; SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 69. i ispravak SL 2020., L 63, str. 9.)

upravnog okruženja, članovima osoblja zabranjuje da nose bilo kakve vidljive simbole političkih, svjetonazorskih ili vjerskih uvjerenja na radnom mjestu **ne dovodi do izravne diskriminacije** na temelju vjere ili uvjerenja u smislu te direktive **ako se ta zabrana primjenjuje općenito i bez razlike**.

U pogledu pitanja predstavlja li ta zabrana **neizravnu diskriminaciju**, nezavisni odvjetnik A. Collins smatra da iako je ona naizgled neutralna, ne može se isključiti da u praksi osobito utječe na određenu kategoriju osoba, kao što su članovi osoblja općine koji poštuju vjerska učenja koja zahtijevaju određeni način odijevanja, i osobito na radnice koje nose maramu za glavu zato što su muslimanske vjere, no to je dužan ocijeniti sud koji je uputio zahtjev. On dodaje da **takvo različito postupanje ipak ne bi predstavljalo neizravnu diskriminaciju ako bi bilo objektivno opravdano legitimnim ciljem i ako bi sredstva za postizanje tog cilja bila prikladna i nužna**.

Volja javnog tijela da vodi politiku političke, svjetonazorske ili vjerske neutralnosti u potpunosti može predstavljati **legitiman cilj**, osobito **radi poštovanja svjetonazorskih i vjerskih uvjerenja građana kao i potrebe nediskriminirajućeg i jednakog postupanja prema korisnicima javne službe**.

Osim toga, postojanje objektivnog opravdanja uvođenja takve razlike upućuje na različite koncepte neutralnosti koji postoje u Belgiji. Nezavisni odvjetnik A. Collins utvrđuje da je općina, donošenjem zabrane o kojoj je riječ u glavnom postupku, svojevrijedno odabrala „isključivu neutralnost” i to kako bi stvorila „potpuno neutralan upravni prostor”. On smatra da **općina mora dokazati da njezin odabir odgovara stvarnoj potrebi te da tribunal du travail de Liège mora ocijeniti osnovanost tog dokaza**, i to s dva aspekta koji nisu nužno kumulativni. S jedne strane, prema mišljenju nezavisnog odvjetnika A. Collinsa, tribunal du travail de Liège mora **voditi računa o očitom nepostojanju zakonske ili ustavne obveze u Belgiji kojom se članovima osoblja općine nameće poštovanje isključive neutralnosti**. S druge strane, treba provjeriti **opravdavaju li činjenični elementi odabir općine**. U tom pogledu, činjenica da je nošenje simbola svjetonazorskih ili vjerskih uvjerenja bez iznimke dopušteno u drugim gradovima u Belgiji legitimno otvara pitanje relevantnosti predmetne zabrane.

NAPOMENA: Sud nije vezan mišljenjem nezavisnog odvjetnika. Zadaća je nezavisnih odvjetnika predložiti Sudu u punoj neovisnosti pravno rješenje u predmetu za koji su zaduženi. Suci Suda sada počinju vijećati u ovom predmetu. Presuda će se donijeti naknadno.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) presude objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 4293

Snimke s objave presuda nalaze se na „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106

Ostanite povezani!

